

2024-11-14

Arbetsgivare/Arbetsställe: Region Östergötland

Avdelning/Enhet: Primärvårdscentrum

Begäran om arbetsmiljöåtgärd, 6 kap. § 6a arbetsmiljölagen.

Bakgrund

Det råder en stor brist på specialister i allmänmedicin i Region Östergötland. Region Östergötland utbildar inte tillräckligt många för att täcka det egna behovet och den externa personalörligheten är stor. Många nyfärdiga specialister väljer dessutom att hoppa av specialiteten direkt efter erhållet specialistbevis. Region Östergötland är långt ifrån resurssättning motsvarande Socialstyrelsens riktlinje om 1 specialist per 1100 invånare och 550 invånare per ST-läkare. Inte heller når man bemanningstäthet för att uppfylla 1500 invånare per specialist, vilket är en nivå som förvaltningsrätten klassat som motsvarande stor, eller mycket stor, arbetsbelastning. Av arbetsbelastningsskäl tvingas många specialister i allmänmedicin arbeta deltid, i snitt 80 %, för att orka. Den externa personalörligheten är hög. Vi ser en nationell trend med ökande sjukskrivningar och stora brister i arbetsmiljön för läkare har noterats på flera vårdcentraler i Östergötland.

I egenskap av huvudskyddsombud har jag vid ett flertal tillfällen noterat allvarliga brister i arbetsmiljön för läkare inom primärvården Östergötland och den 23 mars 2022 har jag ställt krav på handlingsplan för att uppnå 1500 patienter per heltidsekivalent för samtliga läkare i primärvården, samt efterfrågat akuta avlastande åtgärder. Utifrån detta påbörjade arbetsgivaren en handlingsplan för att nå 1100, men arbetsgivaren följer inte handlingsplanen och har inte resurssatt den. Under senaste året har, utöver den kroniska underbemanningen med dess befintliga stora arbetsmiljöproblem, tillkommit ytterligare risker. Arbetsgivaren har i och med anställningsstopp försämrat möjligheterna att anställa avlastande underläkare och underläkarvikariat har avslutats. Avlastande pensionärer har sagts upp. De avlastande hyrläkarna har under året fasats ut i snabb takt trots att ersättningsanställningar inte funnits på plats. Varslen i andra yrkeskategorier riskerar att öka på läkarnas arbetsbelastning utifrån övervältring av arbetsuppgifter. Det finns risk för övervältringar av arbetsuppgifter på distriktsläkare även från den sjukhusanslutna specialistvårdens utifrån generella besparingsdirektiv inom Region Östergötland. De fast anställda läkarna har tvingats att arbeta som interna hyrläkare och skickats runt mellan vårdcentraler inom regionen på ett sätt som ger stora arbetsmiljörisker och patientsäkerhetsrisker. Detta som ytterligare en arbetsbelastning och utan att läkarnas grunduppdrag på den egna arbetsplatsen minskats. Arbetsbelastningen för läkarna inom primärvården har i och med ovanstående påtagligt försämrats från en redan kraftigt belastad situation.

Trots upprepade förfrågningar från huvudskyddsombud det senaste året har uppgifter om, och uppföljning av, läkarbemanning, hyrurfasning och läkarnas arbetsmiljö inte planerats in eller delgivits huvudskyddsombudet. Huvudskyddsombud för läkarföreningen inom primärvårdscentrum, Angelica Staff, har därför 240609 inlämnat bifogad begäran om arbetsmiljöåtgärd till centrumchef för primärvårdcentrum Region Östergötland, Johan Nordén. Detta då det föreligger en grav obalans mellan krav och resurser för läkarna inom primärvårdscentrum sedan många år och situationen försämrats. Trots tydliga direktiv från regering, överenskommelse mellan regering och SKR om att gå mot Nära vård, dom i förvaltningsrätten och Socialstyrelsens riktlinjer om 1 heltidsarbetande

distriktsläkare per 1100 invånare som kom för mer än 2 år sedan har arbetsgivaren inte vidtagit åtgärder eller planerat för detta.

Läkarföreningen har valt att lämna in begäran till centrumchef då verksamhetscheferna på vårdcentralerna, som har arbetsmiljöuppgifter avseende läkarna, inte i praktiken har verktyg eller mandat att åtgärda problemen. Verksamhetscheferna styr inte över den ekonomiska resursfördelningen till den egna enheten och inte över resursfördelningen till primärvårdcentrum. I dagsläget har de inte ens budget som ger utrymme för att anställa 1 heltidsarbetande läkare per 1500 invånare, vilket är en arbetsmiljöbelastning som är hög, eller mycket hög, enligt dom i förvaltningsrätten. Verksamhetscheferna har inte mandat att styra över ST-utbildningens dimensionering. Verksamhetscheferna har inte mandat att själva anlita avlastande hyrläkare. Verksamhetscheferna har inte mandat att prioritera bort arbetsuppgifter för läkarna då de är styrda av Regelboken. Trots dessa brister på verktyg och mandat för att åtgärda arbetsmiljöproblemen för läkarna inom primärvårdscentrum är det mycket få verksamhetschefer som returnerat sina arbetsmiljöuppgifter så som det är tänkt.

Arbetsgivarens svar

Några dagar innan sista svarsdatum på begäran om arbetsmiljöåtgärd (240930) begär arbetsgivaren förlängning oktober månad ut med anledning av att man precis påbörjat arbetet. Detta beviljas av huvudskyddsombud. Den 14/11 har arbetsgivaren dock fortsatt inte svarat på nedanstående punkter i begäran:

1: Arbetsgivaren har inte inventerat läkarbemanningen på ett sätt som är relevant ur ett arbetsmiljöperspektiv. Inte heller har man gjort någon analys av bemanningssituationen, eller upprättat en resurssatt och tidsatt handlingsplan för att komma tillrätta med arbetsmiljöproblemen genom att åtgärda underbemanning och nå socialstyrelsens riktvärde om 1 heltidsarbetande läkare per 1100 invånare.

2: Arbetsgivaren har inte redovisat riskanalyser avseende läkarnas arbetsmiljö och inte gjort någon sammanfattande analys av arbetsmiljösituationen och arbetsmiljöriskerna för läkarna inom primärvårdscentrum.

3: Arbetsgivaren har inte redovisat några omedelbart vidtagna åtgärder och inte inkommit med någon skriftlig handlingsplan för att komma tillrätta med arbetsmiljöproblemen.

4: Arbetsgivaren har inte angivit vem som tilldelats uppgifterna i det systematiska arbetsmiljöarbetet gällande läkare på respektive vårdcentralsenhet och inte angivit om sådant uppdrag eventuellt är returnerat uppåt i organisationen och i sådant fall till vem.

5: Arbetsgivaren har inte planerat för uppföljning av arbetsmiljörisker och effekten av vidtagna åtgärder. Tidpunkt för uppföljning av långsiktig handlingsplan har inte angivits.

Sammanfattningsvis har arbetsgivaren inte vidtagit åtgärder, eller planerat för åtgärder, som kan leda till balans mellan krav och resurser för läkarna inom primärvårdscentrum. Man har inte vidtagit åtgärder för att nå Socialstyrelsens riktvärde om 1100 invånare per heltidsarbetande distriktsläkare och man följer inte heller sin egen tidigare framtagen handlingsplan avseende 1500 invånare per

heltidsarbetande läkare från och med år 2023, 1300 invånare per heltidsarbetande läkare från och med år 2025 och 1100 invånare per heltidsarbetande distriktsläkare från och med år 2028.

Östergötlands läkarförening begär nu åtgärder från Arbetsmiljöverket.

Angelica Staff

Huvudskyddsombud Primärvårdscentrum Östergötlands läkarförening